

Openbare samenvatting Migratieradar Tertaal 3 2018

De Migratieradar wordt eens per tertaal uitgebracht. Tertaal 3 bevat de maanden september, oktober, november en december.

1. Aantallen en verdeling van (eerste) asielaanvragen in Nederland en de EU+

Figuur 1 Totaal aantal eerste asielaanvragen

Nationaliteiten geplaatst op lijst veilige landen

	T3 2017	T1 2018	T2 2018	T3 2018	Verschil met T2 2018		Verschil met T3 2017	
					Absoluut verschil	% verschil	Absoluut verschil	% verschil
Algerijnse	325	378	361	528	167	46%	203	62%
Marokkaanse	304	340	319	407	88	28%	103	34%
Albanese	61	71	192	288	96	50%	227	372%
Oekraïense	51	35	105	163	58	55%	112	220%
Georgische	89	117	123	110	-13	-11%	21	24%
Overig	241	255	353	319	-34	-10%	78	32%
Subtotaal	1.071	1.196	1.453	1.815	362	25%	744	69%

Nationaliteiten niet geplaatst op lijst veilige landen

	T3 2017	T1 2018	T2 2018	T3 2018	Verschil met T2 2018		Verschil met T3 2017	
					Absoluut verschil	% verschil	Absoluut verschil	% verschil
Iraanse	283	334	533	1.002	469	88%	719	254%
Syrische	844	780	1.177	999	-178	-15%	155	18%
Turkse	208	276	486	533	47	10%	325	156%
Moldavische	94	228	205	398	193	94%	304	323%
Iraakse	229	205	214	318	104	49%	89	39%
Overig	2.286	2.324	2.731	3.020	289	11%	734	32%
Subtotaal	3.944	4.147	5.346	6.270	924	17%	2.326	59%

Totaal aantal aanvragen

	T3 2017	T1 2018	T2 2018	T3 2018	Verschil met T2 2018		Verschil met T3 2017	
					Absoluut verschil	% verschil	Absoluut verschil	% verschil
Totaal	5.015	5.343	6.799	8.085	1.286	19%	3.070	61%

Het totaal aantal eerste asielaanvragen in Nederland is het derde tertaal van 2018 opnieuw gestegen (zie figuur 1). De meeste asielaanvragen werden gedaan door Iraniërs en Syriërs. Vanuit de landen geplaatst op de lijst veilige landen stroomden vooral Algerijnen en Marokkanen in. De grootste stijgers vergeleken met een jaar geleden in dezelfde periode zijn de Albanen, Moldaviërs en Iraniërs. Aanvragen van Syriërs zijn gedaald in vergelijking met een tertaal eerder.

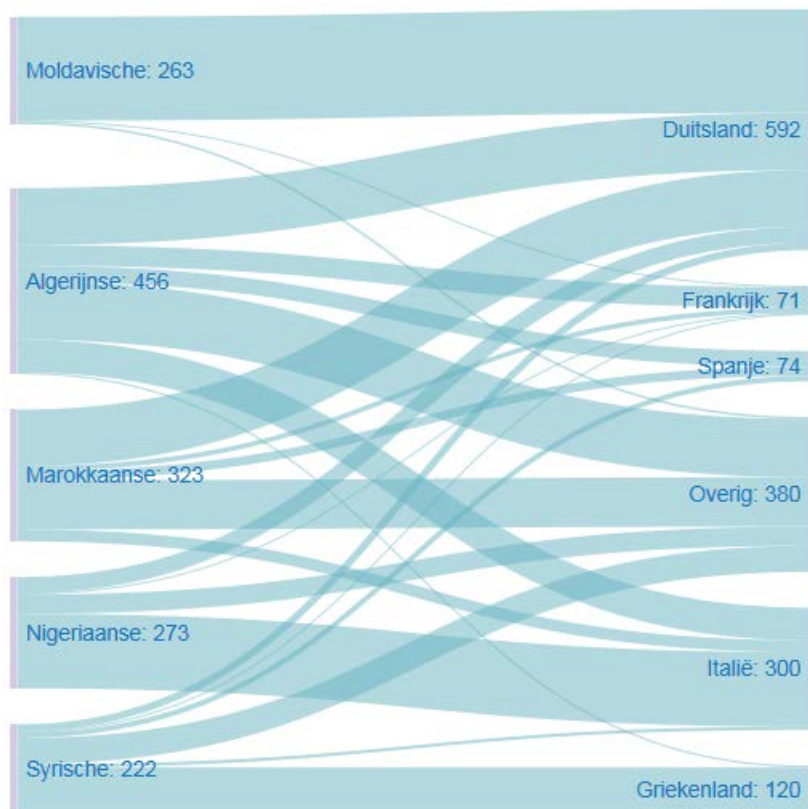
Figuur 2 Totaal aantal eerste asielaanvragen door AMV'ers uitsplitst naar nationaliteit

	T3 2017	T1 2018	T2 2018	T3 2018	Verschil met T2 2018		Verschil met T3 2017	
					Absoluut verschil	% verschil	Absoluut verschil	% verschil
Eritrese	128	188	155	85	-70	-45%	-43	-34%
Marokkaanse	40	26	46	73	27	59%	33	83%
Syrische	49	45	75	52	-23	-31%	3	6%
Iraakse	10	12	15	42	27	180%	32	320%
Algerijnse	32	10	15	30	15	100%	-2	-6%
Overig	174	63	116	177	61	53%	3	2%
Totaal	433	344	422	459	37	9%	26	6%

Het aandeel alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) in de asielprocedure in het derde tertaal van 2018 is licht gestegen (zie figuur 2). Eritreeërs blijven, ondanks een grote afname ten opzichte van het voorgaande tertaal en het voorgaande jaar in dezelfde periode, de grootste groep AMV'ers (19%).

Het totaal aantal uitgezette Dublin-claims (3.590) in het derde tertaal van 2018 is met 2% (+61) gestegen ten opzichte van het vorige tertaal en met 56% (+1287) vergeleken met een jaar eerder in dezelfde periode. Het aantal akkoordgegeven claims is ongeveer gelijk aan het tweede tertaal, maar er is een stijging waar te nemen in vergelijking met een jaar eerder in dezelfde periode (+352, +26%). Zie figuur 3 voor een overzicht van het aantal verzonden Dublinclaims van de top 5 nationaliteiten naar de top 5 landen.

Figuur 3 Sankey-diagram van het aantal verzonden¹ Dublinclaims van de top 5 nationaliteiten naar de top 5 landen

In november² 2018 werden 56.369 asielaanvragen in EU+ ingediend. Gemiddeld genomen werden in het jaar ervoor (oktober 2017-oktober 2018) maandelijks ongeveer 53.000 asielaanvragen in de EU+ ingediend. De asielaanvragen in november 2018 laten daarmee een kleine stijging van 6% zien in vergelijking met het gemiddelde van de twaalf voorafgaande maanden. Het aantal aanvragen in november 2018 laat een kleine afname zien ten opzichte van november 2017 (-4.292, -7%). De meeste asielaanvragen werden ingediend in Duitsland, Frankrijk en Griekenland. De nationaliteiten die het meeste voorkwamen waren Syrische, Afghaanse en Iraakse nationaliteit. De Iraanse nationaliteit is het sterkste gestegen.

¹ In alle zaken met een claim-indicatie Griekenland, wordt een Dublinclaimprocedure opgevoerd (met claimland Griekenland). De IND verzendt echter slechts in beperkte mate claimverzoeken (voor niet-kwetsbare vreemdelingen) op grond van de aanbeveling van de Europese Commissie naar Griekenland. De claimverzoeken die niet naar Griekenland worden verzonden, worden na opvoering meteen weer afgesloten door de aanmeldbalie (zoals ook bij de West Balkan zaken). Slechts een deel van de geregistreerde claims wordt dus daadwerkelijk verzonden. Het achterliggende idee van deze registratie is dat er op deze manier wel een inzicht verschaft wordt in het aantal Dublinclaims dat verzonden had kunnen worden naar Griekenland. Nederland volgt de ontwikkelingen in Italië en beoordeelt op individuele basis Dublinzaken van gezinnen met minderjarige kinderen. Er is geen sprake van een beleidswijziging inzake het verzenden van Dublinclaims naar Italië. Er worden geen claims verzonden naar Hongarije. Omdat er in tegenstelling tot claims naar Griekenland ook nog geen begin is gemaakt met het verzenden van claims, zijn de registraties van de claims naar Hongarije in het geheel niet opgenomen in de Dublin-cijfers. Bovendien worden asielaanvragen van Georgiërs en van vreemdelingen die afkomstig zijn uit één van de zes veilige West-Balkanlanden (Kosovo, Bosnië en Herzegovina, Macedonië, Montenegro en Servië) en waarbij sprake is van een Dublinindicatie, niet langer in spoor 1 (Dublin) behandeld maar in spoor 2 (veilig land van herkomst). Dit komt omdat een pilot van DT&V heeft uitgewezen dat de doorlooptijd van spoor 2 zaken korter is dan de doorlooptijd van spoor 1 zaken. Om procesmatige redenen (dergelijke zaken dienen uiteraard voortvarend te worden behandeld) wordt er daarom voor gekozen om voornoemde asielaanvragen voorlopig in spoor 2 te behandelen. Ook de registraties van de claims van de betreffende nationaliteiten zijn in het geheel niet opgenomen in de Dublin-cijfers.

² Gegevens over december 2018 zijn nog niet bekend, waardoor berekening op basis van tertalen niet mogelijk is

2. Profiellanden

Iraniërs

Het aantal asielaanvragen in Nederland en EU+ van Iraniërs is het derde tertaal van 2018 sterk gestegen. Dit is grotendeels toe te schrijven aan de maanden september en oktober. De maanden november en december zijn vergelijkbaar met de maanden juli en augustus. In totaal waren achttien aanvragen afkomstig van AMV'ers.

De ingestelde sancties van de VS en de EU en de daarmee samenhangende verslechterde economie in combinatie met de onverbeterde situatie omtrent mensenrechtenschendingen lijkt een verklaring te zijn voor de verhoogde instroom. Bovendien is de in augustus 2017 ingevoerde mogelijkheid voor Iraniërs om visumvrij te reizen naar Servië in oktober 2018 wegens vermoedens van misbruik afgeschaft.

Syriërs

Het aantal asielaanvragen van Syriërs laat in 2018 ongeveer dezelfde trend zien als in 2017, met uitzondering van de maanden juli en augustus (iets hoger in 2018). In het derde tertaal liggen de aanvragen net iets hoger dan in 2017. In totaal waren 52 aanvragen afkomstig van AMV'ers. Ongeveer de helft van de Dublinclaims wordt verzonden naar Griekenland, Duitsland en Spanje.

De aanval op Idlib is vooralsnog uitgebleven, echter zijn er nog steeds strijdende partijen in verschillende gebieden. Ook is de islamitische hirabah-wetgeving in Idlib ingevoerd. Het effect van de mogelijke terugtrekking van de VS is nog onzeker, wel wordt een machtsvacuüm verwacht dat door een van de partijen (Syrië, IS, Rusland, Turkije of Iran) zal worden opgevuld. De terugkeer naar Syrië vanuit Libanon en Jordanië verloopt gestaag.

Algerijnen

Vanaf maart 2018 zijn er elke maand meer asielaanvragen dan het jaar ervoor in dezelfde periode. Vanaf augustus is een stijgende lijn te zien in het aantal aanvragen. De aanvragen zijn grotendeels afkomstig van jongemannen in de leeftijdscategorie 18-34 jaar. In totaal zijn 30 aanvragen afkomstig van AMV'ers.

Er is geen eenduidige verklaring voor de verhoogde instroom van Algerijnen in Nederland. Het lijkt om een combinatie van factoren te zijn waaronder een slechte economische situatie en jeugdwerkloosheid. Ook is politieke situatie momenteel onzeker. In april 2019 zullen er weer verkiezingen zijn en het is nog onzeker of de zittende president Bouteflika zich opnieuw verkiesbaar gaat stellen. Er verblijven verschillende groepen vluchtelingen in Algerije (Palestijnen en Syriërs). De VN roept opnieuw op om uitzettingen uit Algerije te stoppen.

Marokkanen

De asielaanvragen van Marokkanen laten de eerste maanden ongeveer eenzelfde trend zien in 2018 als in 2017. Pas vanaf oktober 2018 komt het aantal aanvragen in 2018 ruim boven het aantal aanvragen in 2017 in dezelfde periode. De aanvragen van Marokkanen zijn vooral afkomstig van jongemannen in de leeftijdscategorie van 18-34 jaar. Daarnaast is ook een groot deel van de aanvragen (71) afkomstig van AMV'ers.

De herinvoering van dienstplicht wordt in de zomer van 2019 officieel. Deze ontwikkeling kan enerzijds een positieve uitwerking hebben (meer werkgelegenheid onder Marokkaanse jongeren), anderzijds is er een vermoeden dat dienstplicht, in de context van toenemende sociale spanningen en de repressieve reactie van de Marokkaanse autoriteiten op deze spanningen, dient om orde te scheppen in het land. Bovendien is het belang van Marokko als transitland toegenomen.

Moldaviërs

De instroom van Moldaviërs is in 2018 in vrijwel alle maanden hoger dan in 2017. In het tweede tertaal zijn er aanzienlijk minder aanvragen, waarna het aantal vanaf september weer sterk toeneemt. Aanvragen zijn zowel afkomstig van mannen als vrouwen en de leeftijdsverdeling is ook vrij gelijk. De 65+'ers komen weinig voor, terwijl er opvallend veel (meer dan een derde) minderjarigen zijn. Deze minderjarigen reizen allen met gezin/familie in, aangezien er geen Moldavische AMV'ers zijn ingereisd. Vermoed wordt dat het vooral gaat om Roma. Het Europese parlement heeft een kritische resolutie aangenomen waarin zorgen worden geuit over de terugval op het gebied van democratie en rule of law en waarin Moldavië onder andere een "state captured

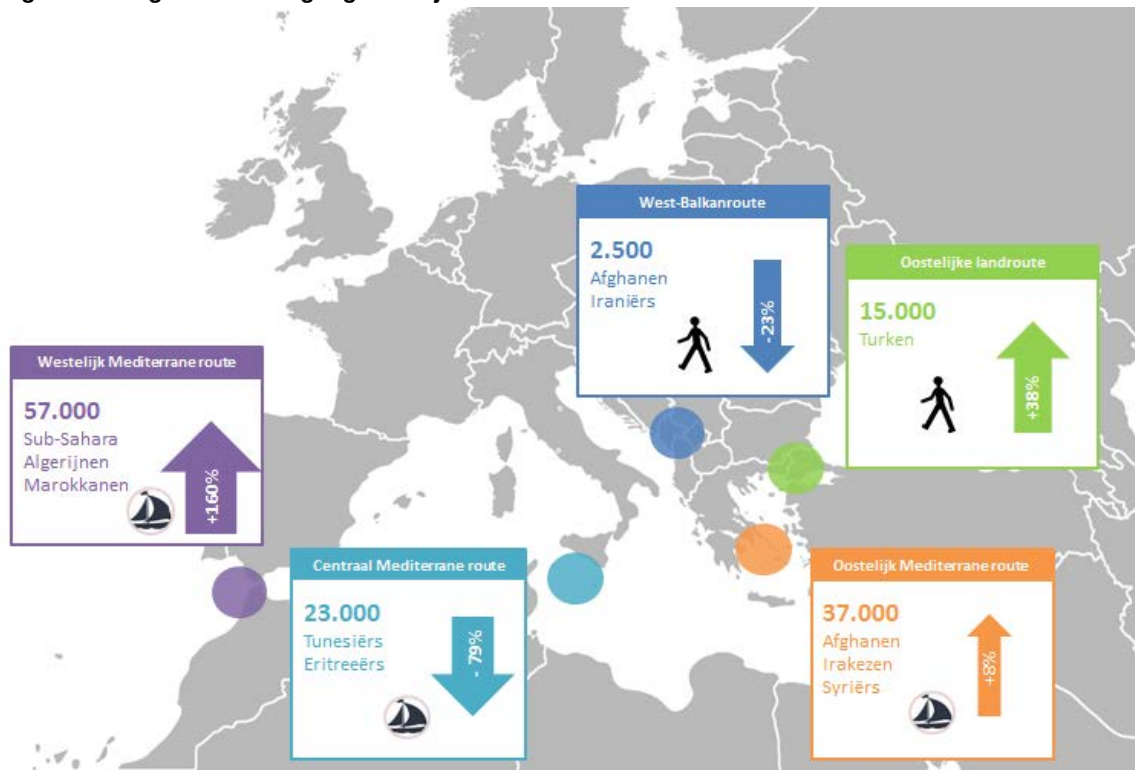
by oligarchic interests" wordt genoemd. Op 24 februari 2019 staan parlementsverkiezingen gepland in Moldavië.

3. Overzicht routes en ontwikkelingen

Geregisteerde irreguliere grensoverschrijdingen

In 2018 was het totaal aantal geregisteerde migranten bij illegale grensoverschrijdingen op de vier hoofdroutes naar de EU ongeveer 150.000. Dit is een daling van 25% in vergelijking met 2017. In vergelijking met het aantal geregisteerde migranten bij illegale grensoverschrijdingen tijdens de migratiepiek in 2015 is er sprake van een daling van 90%.

Figuur 4 Migratiebewegingen in januari tot en met december 2018*

*afgeronde aantallen.

Belangrijkste socio-politieke ontwikkelingen in de regio's

- Noord-Afrika en Hoorn van Afrika:

De in de vorige migratieradar besproken ontspanning tussen Ethiopië en Eritrea heeft zich verder voortgezet en heeft zelfs voor een korte periode geleid tot een vrij grensverkeer tussen beiden landen. Na aanvankelijke euforie over de openstelling van de grenzen is de situatie inmiddels veel onduidelijker geworden. Op veel plaatsen is de grens aan de Eritrese zijde opnieuw gesloten. De openstelling leidde tot een kleine toename van het aantal vluchtelingen in Ethiopië. Ethiopische autoriteiten verrichten grote inspanningen om vluchtelingen goed op te vangen en te integreren in de Ethiopische samenleving. Hoewel de eerdere gespannen verhouding met Ethiopië door het Eritrese bewind altijd gebruikt werd als rechtvaardiging voor de vaak oneindig lange dienstplicht zijn er nog geen aanwijzingen dat deze dienstplicht (de belangrijkste reden die Eritreeërs noemen als reden om hun land te ontvluchten) komt te vervallen of de duur ervan wordt aangepast.

In Tunesië zijn verschillende stakingen (aangekondigd) vanwege bezuinigingen en is een terroristische aanslag gepleegd. Daarnaast weigert Tunesië, ondanks de overbevolkte centra, nog meer vluchtelingencentra te bouwen. Het belang van Libië als transitland naar Europa is afgenomen, zowel door samenwerkingen tussen de EU en de Libische kustwacht als maatregelen die genomen worden tegen smokkelaars in (Noord-)Niger. Mensensmokkel blijft echter bestaan door de zwakke wetshandhaving.

- Midden-Oosten:

Het aantal (gedwongen en vroegtijdige) terugkeerders naar Irak neemt toe sinds de officiële beëindiging van de oorlog in december 2017. Echter, in het zuiden van Irak, in Basra, vonden wederom (gewelddadige) protesten plaats vanwege onder andere werkloosheid, corruptie en gebrekkige infrastructuur en publieke diensten waaronder (schoon) water.

In Jemen zijn verschillende partijen met elkaar in conflict: pro-regeringstroepen (geleid door president Hadi), anti-regeringstroepen (geleid door de Houthis en gesteund door voormalig president Saleh). Tussen januari 2016 en oktober 2018 is Sana'a het strijdtoneel geweest van intensieve luchtaanvallen en hevige grondgevechten. Naast gevechten en luchtoperaties vinden demonstraties van studenten plaats tegen de verslechterde situatie en tegen de Houthis-regering, waartegen hard wordt opgetreden. Sinds december 2018 vinden er onder leiding van de VN vredesonderhandelingen plaats, om de zorgwekkende humanitaire situatie een halt toe te roepen. De vredesonderhandelingen werden echter verstoord door een drone-aanval op een militaire parade van het Jemenitische leger. Geschat wordt dat ruim 20 miljoen Jemenieten humanitaire hulp nodig hebben.

In Turkije worden steeds meer burgers (en academici) strafrechtelijk vervolgd voor uitlatingen (al dan niet op sociale media) tegen president Erdogan en/of Turkse militaire acties in Syrië. Volgens cijfers van de World Bank is het aantal geregistreerde vluchtelingen in Turkije, het grootste aantal opgevangen vluchtelingen ter wereld, ongeveer rond 5,7 miljoen, waarvan het overgrote deel, bijna 3,6 miljoen Syrische vluchtelingen betreft. De instroom Syrische vluchtelingen heeft een grote druk gelegd op de toch al in nood verkerende openbare voorzieningen.

4. Beleidsontwikkelingen

Europees beleid

Op 17 december 2018 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de GCM aan. Het *Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration* (GCM) is het eerste internationale, juridisch niet-bindende kader voor samenwerking inzake migratie. Ondanks dat afspraken niet bindend zijn en niet verder gaan dan waar de meeste landen op basis van het Vluchtelingenverdrag al aan gebonden zijn, beschouwt het kabinet de GCM als een gedeeld uitgangspunt op basis waarvan de samenwerking met transit- en herkomstlanden verder geïntensiveerd kan worden, bijvoorbeeld om afspraken te maken over terugkeer. In zijn toespraak over de Staat van de Unie 2018 sprak Juncker onder andere over de versterking en uitbreiding van de Europese buitengrenzen, verbetering van de terugkeerprocedures en het verruimen van mogelijkheden voor legale migratie. Ook heeft de Raad een voorstel tot verbetering van het Schengeninformatiesysteem (SIS) goedgekeurd.

Er is een samenwerkingsverband opgezet tussen Frontex en Servië, Albanië en Macedonië ter versterking van de Europese grens- en kustwacht. Ook is de hulp van Marokko geïntensiveerd. Servië heeft de visumplicht voor Iraniërs weer ingevoerd.

Nederlands beleid

Op 4 december 2018 is het programma 'Samen tegen mensenhandel' formeel van start gegaan. én van de pijlers van het programma is het voorkomen van mensenhandel op migratieroutes en ondersteuning bieden aan slachtoffers in herkomst- en transitlanden. Hierbij wordt onder andere ingezet op bewustwordingscampagnes in herkomstlanden, versterken van de samenwerking met de belangrijke herkomstlanden van slachtoffers en verbetering van de situatie van irreguliere migranten in transitlanden en het bevorderen van vrijwillige terugkeer naar het land van herkomst.